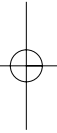
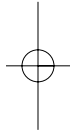

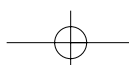
**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

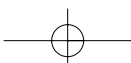
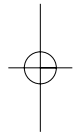
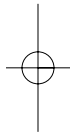
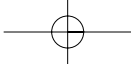
**Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ
ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

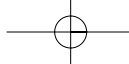
**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

**Αντιπροσωπευτικές εργασίες μαθητών
Σχολικό έτος 2003 - 2004**

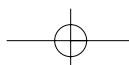
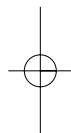
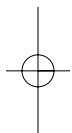

**Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ
ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**

Σχολικό έτος 2003 - 2004

Υπεύθυνος του φορέα: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος,**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.,
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ' Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 (75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού
 στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»

Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: «Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»

Επιστημονική υπεύθυνη Έργου: **Δήμητρα Σπυροπούλου**
Μόνιμη Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ομάδα Έργου

Γιαγκάζογλου Σταύρος, Σύμβουλος του Π.Ι.
 (υπεύθυνος περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας)

Καγκά Ευαγγελία, Σύμβουλος του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Αττικής και Κρήτης)

Κοσμίδου Χρυσούλα, Σύμβουλος του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου)

Σιγάλας Γεώργιος, Σύμβουλος του Π.Ι.
 (υπεύθυνος περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας)

Σπυροπούλου Δήμητρα, Μόνιμη Πάρεδρος του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Αττικής και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης)

Γαλανοπούλου Αглаΐα, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Ηπείρου και Ιονίων Νήσων)

Γρηγοριάδου Αλεξάνδρα, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Βορείου Αιγαίου)

Καφετζόπουλος Κων/νος, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνος περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας)

Κούτσικος Ηλίας, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνος περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας)

Πολύζος Γεώργιος, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνος περιφέρειας Θεσσαλίας)

Στάππα Ματίνα, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Πελοποννήσου)

Φωσβίνκελ Αννέτε, Πάρεδρος επί θητεία του Π.Ι.
 (υπεύθυνη περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας)

Ομάδα υποστήριξης του Έργου

Βουτυράκης Ιωάννης, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο Π.Ι.

Μπλέσιος Αθανάσιος, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο Π.Ι.

Νίκα Ελένη, Αποσπασμένη εκπαιδευτικός στο Π.Ι.

Ρούσσοις Γεώργιος, Αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο Π.Ι.

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Πρόλογος Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.....	7
---	---

ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΜΥΡΟΥ

Πληθυσμιακή σύνθεση της περιοχής Αλμυρού μετά την απελευθέρωση (17/8/1881).....	9
Διατροφικές συνήθειες της περιοχής του Αλμυρού.....	11
Το αμπέλι και η παραγωγή του στην περιοχή μας.....	12

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ

Βελεστίνο: Τόπος και άνθρωποι από το χθες στο σήμερα	14
Αρχαιολογικοί χώροι του τόπου μας	17

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΩΛΚΟΥ

Χλωρίδα της περιοχής Κεντρικού Πηλίου. Διατροφή - Συνταγές	21
Εκκλησίες - Πλατείες Κ. Πηλίου - Μουσείο Θεόφιλου - Λαϊκή μετεωρολογία	24
Αρχιτεκτονική κατοικιών και επαγγελματικών χώρων του Πηλίου	28
Τουρισμός στην περιοχή μας	32
Λαογραφική προσέγγιση θρησκευτικών και κοινωνικών δρωμένων κι εθίμων του Κεντρικού Πηλίου	34

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΗΛΕΩΝ

Δάσος - Μονοπάτια της περιοχής Μηλεών	37
---	----

ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ν. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΛΙΦΩΝΙΟΥ

Δυσκολίες προσαρμογής στην εφηβεία.....	53
Το πλανητικό μας σύστημα	58

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΕΟΝΤΑΡΙΟΥ

Κυκλοφοριακή Αγωγή.....	62
Μ.Μ.Ε.: Επικοινωνία, Πληροφόρηση, Ενημέρωση.....	67
Το πλανητικό μας σύστημα, ο Γαλαξίας μας, το Σύμπαν.....	74

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ

Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες	77
Τοπική Ιστορία - Ιστορικοί και Αρχαιολογικοί χώροι της περιοχής του Δήμου Μητροπό- λης.....	82
Γνωριμία με το τοπικό περιβάλλον - εξέλιξη καλλιέργειών και επαγγελμάτων της πε- ριοχής του Δήμου Μητροπόλης.....	85

1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΟΦΑΔΩΝ

Αρχαίοι και Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες	89
Το νερό πηγή ζωής.....	92
Παραδοσιακός Γάμος (Καραγκούνικος γάμος).....	95

ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ**ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΜΠΕΛΙΩΝ**

Ο παραδοσιακός Γάμος	98
----------------------------	----

1^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Σχεδιασμός και σύνταξη τουριστικού οδηγού για το διευρυμένο Δήμο της Καλαμπά- κας.....	102
---	-----

2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Ένα μουσικό όργανο διηγείται την ιστορία του	110
--	-----

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕΓΑΡΧΗΣ

Το βουνό Κόζιακας - Πηγή Ζωής - Χώρος και τόπος ανθρώπινων δραστηριοτήτων ..	116
--	-----

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΡΙΝΟΥ

Δήμος Κόζιακας: Μνημεία-εξωκλήσι Αι-Γιάννη του Προδρόμου	118
--	-----

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.....	125
Ο οίνος των... Ελλήνων	129

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΦΗΚΗΣ

Ιστορία - Έθνη και Έθιμα στην ευρύτερη περιοχή Φήκης - Ελευθεροχωρίου και Δροσοπηγής	132
---	-----

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

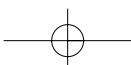
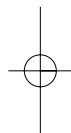
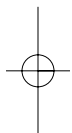
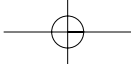
Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης, με σκοπό τη σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή και γενικότερα τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος.

Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης (Ε.Ζ.) βασίζεται στην αναδιάταξη του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης/διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους καθηγητές/τριες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους Σχολικούς Συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές της παρούσας έκδοσης.

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.

ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΜΥΡΟΥ

Τάξη: Α΄

ΘΕΜΑ: «Πληθυσμιακή σύνθεση της περιοχής Αλμυρού μετά την απελευθέρωση (17 Αυγ 1881)»

Σχολικό έτος 2003-2004

Κριτήρια επιλογής

Η περιοχή μας διακρίνεται για την πολυπολιτισμικότητά της. Σε διαφορετικές χρονικές στιγμές ήρθαν και εγκαταστάθηκαν στον τόπο μας διάφορες φυλές (ελληνικές), από τις οποίες έλκουν την καταγωγή τους οι σημερινοί μας νέοι. Επιβάλλεται επομένως να γνωρίσουν οι μαθητές μας την ιστορία τους, για να μην ξεκόψουν από το χθες, ώστε να υπάρχει μια συνέχεια και να γνωρίσουν καλύτερα τις ρίζες τους. Ειδικότερα σήμερα που υπάρχει ο κίνδυνος της αλλοτρίωσης είναι μεγαλύτερη η ανάγκη ο κάθε νέος να πλησιάσει περισσότερο την παράδοσή του, ώστε να μπορέσει να αντισταθεί σε όλα τα ξενόφερτα στοιχεία που τείνουν να διαβρώσουν την ιδιαιτερότητά του.

Αυτός ήταν ο κυριότερος λόγος που μας ώθησε στην επιλογή του παραπάνω θέματος.

Σκοποί-στόχοι

Επιλέγοντας αυτό το θέμα στοχεύσαμε στο να αντιληφθούν οι μαθητές από πόσες δυσκολίες πέρασαν οι παλαιότεροι κάτοικοι. Να γνωρίσουν πως η ζωή δεν είναι πάντα εύκολη και πως φέρνει πολλές φορές δυσάρεστες εκπλήξεις. Έτσι θα μπορέσουν να εκτιμήσουν κάποια πράγματα στη ζωή αναλογιζόμενοι κάτω από ποιες συνθήκες έζησαν οι πρόγονοί τους.

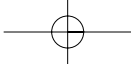
Παράλληλα οι νέοι γνωρίζοντας την ιστορία της περιοχής θα αντιληφθούν ότι όλες οι φυλές κρύβουν μέσα τους τις ίδιες δυνατότητες και η προσφορά τους είναι ισότιμη.

Επί πλέον θα κατανοήσουν ότι πρέπει και οι ίδιοι να σέβονται το παρελθόν τους για να μπορούν να ελπίζουν σ' ένα καλύτερο μέλλον.

Δραστηριότητες-αποτελέσματα-συμπεράσματα

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες ανάλογα με τις φυλές που προτίμησαν και η καθεμιά ανέλαβε να βρει στοιχεία που αφορούν αυτές.

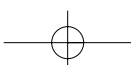
Τα στοιχεία αυτά προέκυψαν από διάφορα βιβλία, αλλά και από εκπροσώπους πολιτιστικών συλλόγων της περιοχής. Στη συνέχεια αξιολογήθηκαν και επιλέχθηκαν αυ-

τά που κρίθηκαν ως τα πλέον ενδεικτικά για το θέμα της εργασίας.

Το αποτέλεσμα κρίνεται πολύ θετικό, αφού οι μαθητές μέσα από αυτή την προσπάθεια έμαθαν να συνεργάζονται και να αλληλοενημερώνονται. Ακόμη γνώρισαν από πού κατάγονται και πώς η ζωή τους έφερε σ' αυτήν εδώ την περιοχή. Αναγνώρισαν πόσες δυνάμεις κρύβει μέσα του ο κάθε άνθρωπος, αδιακρίτως φυλής και πως δεν υπάρχουν προβλήματα που δεν λύνονται στη ζωή, αρκεί να προσπαθούμε συνεχώς. Τέλος γνώρισαν τα ιστορικά λάθη του παρελθόντος από τη χώρα μας, αλλά και τις αδικίες που μπορεί να κάνουν οι ισχυροί της γης, οι οποίοι πολλές φορές δεν υπολογίζουν ανθρώπινες αξίες και ανθρώπινα δικαιώματα.

Συμπεραίνουμε λοιπόν γενικά ότι οι μαθητές κρύβουν μέσα τους ζωντάνια - ζήλο για μάθηση, ευαισθησία για το χθες, περιέργεια για τις μακρινές στιγμές του παρελθόντος, είναι ασυμβίβαστοι με την αδικία, την υποκρισία και το ψέμα. Πιστεύουν σ' έναν κόσμο καλύτερο μακριά από πολέμους, δολοπλοκίες, αδικίες. Αγαπούν με πάθος την ειρήνη και είναι έτοιμοι να αγωνισθούν για όλες τις μεγάλες ιδέες.

2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΜΥΡΟΥ**Τάξη: Β΄****ΘΕΜΑ: «Διατροφικές συνήθειες της περιοχής του Αλμυρού»****Σχολικό έτος 2003-2004****Κριτήρια επιλογής**

Το θέμα επιλέχθηκε μετά από πρόταση των παιδιών γιατί πίστευαν ότι η διατροφή κυρίως κατά την περίοδο της εφηβείας επηρεάζει την υγεία και τη φυσική κατάσταση του ανθρώπου. Θελήσαμε λοιπόν να δείξουμε ότι οι διατροφικές συνήθειες σήμερα έχουν αλλάξει σε σχέση με άλλες εποχές, (είναι όμως πολύ σημαντικό να μπορέσουν να βελτιώσουν τις διατροφικές τους συνήθειες.)

Σκοποί και στόχοι

Επιλέγοντας το θέμα σκοπός μας δεν ήταν μόνο να μπορέσουν οι μαθητές να βελτιώσουν τις διατροφικές τους συνήθειες αλλά να κατανοήσουν ότι η διατροφή είναι ο καθρέφτης του πολιτισμού ενός λαού. Η διατροφή κατέχει σπουδαία θέση στη ζωή των κατοίκων μιας περιοχής, καθώς πλήθος επαγγελματιών και κοινωνικών σχέσεων αναπτύσσονται γύρω απ' αυτή. Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η διατροφή είναι ο καθρέφτης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής ακόμα και των θρησκευτικών πεποιθήσεων ενός λαού.

Δραστηριότητες-αποτελέσματα-συμπεράσματα

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και κάθε μια ανέλαβε να βρει στοιχεία για κάθε διαθεματική ενότητα που ορίσαμε. Τα στοιχεία αυτά προέκυψαν κυρίως μέσα από διάφορα βιβλία και περιγραφές. Στη συνέχεια το υλικό που συγκεντρώθηκε αξιολογήθηκε από τα παιδιά και επιλέχθηκαν αυτά που κρίθηκαν αναγκαία για την εργασία μας. Το αποτέλεσμα ήταν ότι οι περισσότεροι μαθητές συνεργάστηκαν μεταξύ τους, έμαθαν πως πρέπει να ερευνούν ένα θέμα και πώς να επιλέγουν τα ουσιώδη για την εργασία τους. Πιστεύουμε ότι γνώρισαν την αξία της διατροφής καθώς και την ευθύνη του ατόμου γι' αυτά τα θέματα. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι μαθητές έχουν θέληση, οργανωτικότητα και ζωντάνια που μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν όταν προκειται για κάτι που τους αρέσει και τους ενδιαφέρει.

2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΛΜΥΡΟΥ

Τάξη: Γ΄

ΘΕΜΑ: «Το αμπέλι και η παραγωγή του στην περιοχή μας»

Σχολικό έτος 2003-2004

Κριτήρια επιλογής θέματος

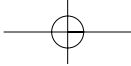
Μια από τις παλιές και ταυτόχρονα παραδοσιακές καλλιέργειες της περιοχής μας είναι και η καλλιέργεια του αμπελιού. Η γνωριμία των μυστικών αυτής της καλλιέργειας καθώς και η ευθύνη για τη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς της περιοχής μας, αποτέλεσαν βασικό κριτήριο επιλογής του θέματός μας. Επίσης, στην περιοχή μας έχουμε παρασκευή κρασιού κι τσίπουρου είτε σε παραδοσιακή και οικογενειακή μορφή, είτε σε βιομηχανική. Έτσι, η πληροφόρηση των διάφορων σταδίων αυτής της παραγωγής αποτέλεσαν σημαντικό κριτήριο επιλογής του θέματος

Σκοποί στόχοι

Η γνωριμία της καλλιέργειας του αμπελιού είναι πολύπλευρη και χρειάζεται να γίνει σε όλες τις διαστάσεις. Έτσι, χρειάζεται να την προσεγγίσουμε με επιστημονικά μέσα, επίσης να δούμε τα ιστορικά και λογοτεχνικά και λαογραφικά στοιχεία που υπάρχουν για το αμπέλι. Επίσης, μια σειρά από παραδοσιακά προϊόντα, όπως το σταφύλι, το κρασί, το ξύδι και το τσίπουρο παράγονται από το αμπέλι και καταναλώνονται από όλους μας και γι' αυτό χρειάζεται να γνωρίζουμε τον τρόπο παραγωγής αλλά και κατά πόσον «καθαρά» και υγιεινά είναι. Η γνωριμία αυτής της παραγωγικής διαδικασίας δημιουργεί πολλές φορές και διάφορα προβλήματα που μπορεί να είναι οικονομικά, κοινωνικά ή περιβαλλοντικά και επομένως πρέπει να τα γνωρίζουμε. Τέλος, σκοπεύουμε μέσα από το πρόγραμμα να ενημερώσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε τους γονείς, τα μέλη και τους φορείς όλης της τοπικής κοινωνίας, με την παρουσίαση της έρευνάς μας.

Δραστηριότητες

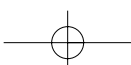
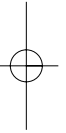
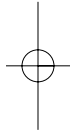
Η περιοχή μας διαθέτει πολλούς αμπελώνες και μάλιστα σε σχετικά γειτονικές περιοχές με το σχολείο μας. Έτσι, επισκεφθήκαμε έναν τέτοιο αμπελώνα για να γνωρίσουμε από κοντά την αμπελοκαλλιέργεια και τα μυστικά της. Επίσης επισκεφθήκαμε ένα γειτονικό παραδοσιακό αποστακτήριο για να γνωρίσουμε τον τρόπο λειτουργίας τους. Στο εργαστήριο χημείας παρασκευάσαμε εργαστηριακό οινόπνευμα από το κρασί, για να καταλάβουμε τις διεργασίες που συμβαίνουν στα αποστακτήρια.

Επίσης, επισκεφθήκαμε το ΚΕΓΕ Αλμυρού για να ενημερωθούμε από υπεύθυνους γεωπόνους για την καλλιέργεια του αμπελιού.

Αποτελέσματα-Συμπεράσματα

Η τοπική κοινωνία πληροφορήθηκε για τις μεθόδους και τις διαδικασίες παραγωγής μιας σειράς προϊόντων που αποτελούν μέρος της διατροφής για όλα σχεδόν τα μέλη της. Πέρα όμως από την προσπάθεια των παραγωγών να επιτυγχάνουν τις μεγαλύτερες δυνατές αποδόσεις, θα πρέπει να υπάρξει και παράλληλη προσπάθεια για την καλύτερη δυνατή ποιότητα. Επίσης, μέσα από την καλλιέργεια που γίνεται σήμερα η τοπική κοινωνία γνώρισε ότι δημιουργούνται μια σειρά από περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η υπερεκμετάλλευση των εδαφών, η ρύπανση του εδάφους με λιπάσματα και φυτοφάρμακα καθώς και η ρύπανση του νερού.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ

Τάξη: Διαταξικό

ΘΕΜΑ: «Βελεστίνο: Τόπος και άνθρωποι από το χθες στο σήμερα»

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνοι καθηγητές: Ποζιοπούλου Παρ. ΠΕ2

Φράγγου Σοφ. ΠΕ2

Τσουμπέκου Ευαγ. ΠΕ4

Εισαγωγή

Η συγκεκριμένη πρόταση υλοποίησης προγράμματος στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης έχει ως κεντρικό άξονα τον τόπο και τους ανθρώπους του. Το θέμα έχει τοπικό βέβαια χαρακτήρα, πράγμα που δημιουργεί τις καλύτερες και πλεονεκτικότερες προϋποθέσεις για να ελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών, χωρίς όμως να περιορίζεται αποκλειστικά στις βιωματικές τους εμπειρίες. Παράλληλα η δομή του θέματος δημιουργεί δυνατότητες για διαθεματική προσέγγιση και σύνδεσή του με πολλαπλά επιστημονικά πεδία, όπως ιστορία, ανθρωπολογία, γεωγραφία, κοινωνιολογία, λαογραφία, καλλιτεχνικά, οικονομία κ.α. Στη συνέχεια δίνονται τα κριτήρια επιλογής του συγκεκριμένου προγράμματος.

Κριτήρια επιλογής του θέματος

Το αντικείμενο είναι γνωστό στους μαθητές και επίκαιρο, διότι κατά την ανάπτυξή του εξετάζεται ο τόπος από σύγχρονη και διαχρονική σκοπιά ξεκινώντας από το παρόν και μέσα από τη διαδρομή εξέλιξης του στο χρόνο τίθενται θέματα προοπτικής του στο μέλλον, σε μια σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος.

Παιδαγωγική προσέγγιση**Σκοποί - στόχοι**

- ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές τις ρίζες τους, τον τόπο, την ιστορία του, τις παραδόσεις και τις προοπτικές εξέλιξής του στο χρόνο.
- ✓ Να αποκτήσουν την ικανότητα αναζήτησης, εντοπισμού, συλλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών που συνδέονται με το συγκεκριμένο θέμα.
- ✓ Να εκφράσουν τις καλλιτεχνικές τους ευαισθησίες.
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι οι άνθρωποι είναι όχι μόνο δέκτες αλλά και πομποί ιστορικών μεταβολών.

- ✓ Να ευαισθητοποιηθούν ως προς το δικό τους ρόλο απέναντι στην κοινωνία, αλλά και να αποκτήσουν αίσθημα ευθύνης απέναντι στις επόμενες γενιές.
- ✓ Να μελετήσουν διάφορα ιστορικά κείμενα.
- ✓ Να αναπτύξουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας και να καλλιεργήσουν κοινωνικές αρετές.
- ✓ Να αποκτήσουν γνώση του θέματος μέσα από βιωματικές εμπειρίες.
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν τις μεταβολές και την εξέλιξη διάφορων κοινωνικών - πολιτιστικών και οικονομικών θεσμών μέσα στο χρόνο.
- ✓ Να ξεφύγουν από τα παραδοσιακά διδακτικά πλαίσια της τάξης με τη συστηματική και οργανωμένη «δασκαλοκεντρική» διαδικασία.

Μεθοδολογία

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιήθηκε με τη μέθοδο των σχεδίων εργασίας (project). Ύστερα από μελέτη του Π.Σ. εντοπίστηκαν μαθήματα που θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή πληροφοριών για το πρόγραμμα αυτό όπως «Ο τόπος και οι άνθρωποι» της Β΄ Γυμνασίου, «Η τοπική ιστορία» Γ΄ Γυμνασίου, «Μαθηματικά» Γ΄ Γυμνασίου, «Οικιακή Οικονομία» Α΄ Γυμνασίου, «Τεχνολογία» Α΄ Γυμνασίου. Στη συνέχεια οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες εργασίας με συγκεκριμένο αντικείμενο μελέτης:

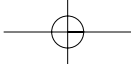
- ❖ Ομάδα μελέτης της τοπικής ιστορίας.
- ❖ Ομάδα μελέτης της κοινωνίας και της δημογραφικής εξέλιξης του τόπου.
- ❖ Ομάδα μελέτης τοπογραφίας (χθές - σήμερα).
- ❖ Ομάδα μελέτης λαογραφίας.
- ❖ Ομάδα μελέτης οικονομικών και επαγγελματικών μεταβολών.

Δραστηριότητες

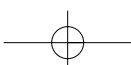
- Έρευνα στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον με σύνταξη ερωτηματολογίου και άντληση πληροφοριών από την «προφορική ιστορία».
- Μελέτη πεδίου και επίσκεψη σε χώρους ενδιαφέροντος.
- Συζήτηση στην τάξη και έκφραση απόψεων σχετικά με το θέμα.
- Φωτογράφιση χώρων ενδιαφέροντος.
- Βιντεοσκόπηση δραστηριοτήτων.
- Παρουσίαση τοπικών τραγουδιών και χορών.

Βιβλιογραφία

1. Ν. Κολιού: Βελεστινιώτικα, Χρονικά του Δήμου Φερών, Βόλος 1993
2. Β. Καραμπερόπουλου: Η περιοχή του Βελεστίου στο αγροτικό κίνημα, Αθήνα 2003
3. Πρακτικά Α΄ Συνεδρίου με θέμα: Φεραί - Βελεστίνο - Ρήγας, Βελεστίνο 1986, 1. «Υπέρεια», τόμος 1ος, Αθήνα 1990

4. Πρακτικά Β΄ Συνεδρίου με θέμα: Φεραί - Βελεστίνο - Ρήγας, Βελεστίνο 1992, «Υπέρεια», τόμος 2ος, Αθήνα 1994
5. Πρακτικά Γ΄ Συνεδρίου με θέμα: Φεραί - Βελεστίνο - Ρήγας, Βελεστίνο 1997, «Υπέρεια», τόμος 3ος, Αθήνα 2002
6. Ζωή Παπαζήση, Τα τραγούδια των Βλάχων.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΥ**Τάξη: Διαταξικό - Διατμηματικό****ΘΕΜΑ: «Αρχαιολογικοί χώροι του τόπου μας»****Σχολικό έτος 2003-2004****Υπεύθυνοι καθηγητές:** Παπαστεργίου Κων/να ΠΕ2 - Γρηγοράκης Χρ. ΠΕ3*Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές: Ιστορία, Τοπική και Γενική, Λαογραφία, Λογοτεχνία, Μυθολογία, Αρχαιολογία, Κοινωνική Ανθρωπολογία***Κριτήρια Επιλογής Θέματος:**

Στη σύγχρονη επιστημονικά και τεχνολογικά αναπτυγμένη αλλά κοινωνικοπολιτικά προβληματική μεταβιομηχανική κοινωνία το μεγάλο ζητούμενο είναι η διαμόρφωση του ενεργού πολίτη που γνωρίζει αλλά και έχει τις δυνατότητες να συμμετέχει δραστήρια στην κοινωνική ζωή, ελέγχοντας το περιβάλλον του, τροποποιώντας και βελτιώνοντάς το ώστε να μπορεί να βιώνει μια ζωή με ποιότητα και νόημα. Ένας τέτοιος πολίτης οφείλει, εκτός των άλλων, να διαθέτει και οικουμενική συνείδηση, καθώς στην εποχή μας είναι πλέον αδιαμφισβήτητη η σύνδεση κι αλληλεξάρτηση όλων των χωρών του πλανήτη.

Η μεγάλη αυτή αλήθεια δεν αναιρεί, ωστόσο, το γεγονός ότι κάθε λαός, για να «επιβιώσει» και να αναπτυχθεί μέσα στα νέα δεδομένα πρέπει να διατηρεί τις ιδιαιτερότητές του, και δη τις πολιτισμικές, αναπτύσσοντας παράλληλα το σεβασμό, την ανεκτικότητα και πνεύμα συνεργασίας με τους άλλους. Τις ιδιότητες αυτές μπορεί να τις καλλιεργήσει αν γνωρίζει καλά την ιστορία του, ως μεταδότη της παράδοσης, των περιπετειών και των επιτευγμάτων του λαού του και όχι ως διαμορφωτή εθνικιστικής ιδεολογίας, μισαλλόδοξου και ξενοφοβικού πνεύματος, όπως μας είχε συνηθίσει μέχρι πρότινος η παραδοσιακή διδασκαλία του αντίστοιχου γνωστικού αντικειμένου.

Σε μια «άλλη», λοιπόν, γνωριμία των μαθητών με τον τόπο τους και την ιστορία του στοχεύουμε μέσα από την υλοποίηση αυτού του προγράμματος. Το γεγονός ότι το Βελεστίνο, και η Μαγνησία γενικότερα, διαδραμάτισαν ενεργό ρόλο στην ελληνική ιστορία, γεγονός που αποδεικνύεται από το πλήθος των αρχαιολογικών χώρων και των ευρημάτων που συσσωρεύονται στα Μουσεία της περιοχής, και όχι μόνον, αποτέλεσε βασικό παράγοντα για την επιλογή του θέματος με βάση τους στόχους που θέσαμε.

Σκοπός και στόχοι:

- ✓ Η καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών
- ✓ Η ανάπτυξη γνωστικών, αξιολογικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, της κριτικής σκέψης και της πολιτικής συνείδησης μέσω της εμπωματικής μάθησης και της διερεύνησης των στοιχείων του παρελθόντος.
- ✓ Η εμπάθυνση των μαθητών στην τοπική ιστορία μέσα από τα ευρήματα του παρελθόντος, η σύνδεσή του με το παρόν και η κατανόηση μέσω αυτού της σύγχρονης πραγματικότητας.
- ✓ Η συνειδητοποίηση ότι η ιστορική συνέχεια και εξέλιξη υπακούει σε γενικές αρχές.
- ✓ Η κατανόηση ότι ο ρόλος του ανθρώπου ως ενεργού πολιτικού υποκειμένου είναι σημαντικός στη διαμόρφωση του πολιτισμού και της ιστορίας γενικότερα, ώστε να αποφεύγεται η πίστη στο τυχαίο και η μοιρολατρία.
- ✓ Η συνεπόμενη ανάπτυξη πνεύματος ευθύνης και συνυπευθυνότητας για την περαιτέρω πορεία του τόπου αλλά και του κόσμου όλου.
- ✓ Η κατανόηση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων των λαών ως συνέπεια των διαφορετικών συνθηκών και αναγκών που αντιμετώπισαν στην ιστορική τους πορεία, η καλλιέργεια σεβασμού και πνεύματος ανεκτικότητας απέναντι των «άλλων» και η συνειδητοποίηση ότι συνέβαλαν όλοι οι λαοί στη δημιουργία του παγκόσμιου πολιτισμού, που αποτελεί, ως εκ τούτου, προϊόν αλλά και κτήμα της ανθρωπότητας.

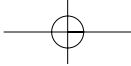
Δραστηριότητες:

- Συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με τη σημασία που έχει η γνώση του παρελθόντος για την επίλυση σύγχρονων προβλημάτων και την αντιμετώπιση καθημερινών αναγκών και καταστάσεων και η ευαισθητοποίησή τους στο συγκεκριμένο θέμα και τους στόχους του. Δημιουργία ομάδων μαθητών για την ανάληψη επί μέρους δραστηριοτήτων με βάση τα ενδιαφέροντα αυτών και την προσωπική επιλογή για την ένταξή τους σε μια απ' αυτές.
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία της περιοχής και αναπαράσταση της κοινωνικής ζωής της εποχής με συλλογή πληροφοριών από βιβλία (Ιστορίας, Αρχαιολογίας, Οικονομικής Γεωγραφίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας) και το Διαδίκτυο.
- Παρακολούθηση της ιστορικής πορείας του Βελεστίου από της εμφάνισής του μέχρι σήμερα με βάση πρωτογενείς (αρχαιολογικά ευρήματα) και δευτερογενείς (βιβλία) πηγές.
- Διερεύνηση και επισήμανση στοιχείων του πολιτισμού του παρελθόντος που επιβιώνουν στο σύγχρονο λαϊκό πολιτισμό (ήθη, έθιμα, συνήθειες, παραδόσεις, δημοτικά τραγούδια, μύθοι) για την κατανόηση της ιστορικής συνέχειας αλλά και του ρόλου που παίζουν οι συνθήκες και οι ανάγκες των ανθρώπων στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής κάθε εποχής.

- Ανάθεση εργασιών για ήρωες και προσωπικότητες που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην ιστορία του τόπου.
- Φωτογράφιση αρχαιολογικών χώρων και οργάνωση έκθεση φωτογραφίας με ανάλογο θέμα.
- Εκδήλωση με ανάγνωση, απαγγελία και μελοποίηση του έργου του Ρήγα του Βελεστινλή.
- Κατασκευή μακέτας της Υπέρειας Κρήνης.

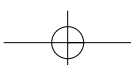
Αναμενόμενα αποτελέσματα - Συμπεράσματα:

- Επιτεύχθηκε η αναμενόμενη ενεργοποίηση όλων των μαθητών στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας σ' ένα περιβάλλον περισσότερο δημοκρατικό και ευχάριστο από εκείνο στο οποίο ασκείται η παραδοσιακή διδασκαλία, παρόλο που τα παιδιά συνάντησαν δυσκολίες στη σύνθεση συλλογικών εργασιών και χρειάστηκε να παρέμβουν αρκετές φορές οι εκπαιδευτικοί για αρθούν.
- Χαρακτηριστικό γνώρισμα της συμπεριφοράς των μαθητών είναι η υπευθυνότητα και συνυπευθυνότητα που επιδεικνύουν κατά την εκτέλεση του έργου τους, η συνέπιά τους απέναντι στις δεσμεύσεις που ανέλαβαν για τη διεκπεραίωση του προγράμματος όπως και η προθυμία τους να εργαστούν και εκτός ωρών σχολείου για την ολοκλήρωση των εργασιών που τους έχουν ανατεθεί.
- Ευχάριστη έκπληξη αποτέλεσε το γεγονός ότι η δεδομένη «αντιπάθεια» των μαθητών για το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας, όπως αυτό διδάσκεται δίνοντας έμφαση σε μια χρονολογική και γεγονοτολογική αναδρομή του παρελθόντος, μεταβλήθηκε σε ενδιαφέρον που πηγάζει όχι μόνον από την ενεργητική βιωματική μάθηση αλλά κι από το γόνιμο διάλογο που τη συνοδεύει σε μια προσπάθεια εμπάθυνσης στα ιστορικά γεγονότα, κατανόησης της μεταξύ τους σύνδεσης σε αναφορά με τις ανάγκες των ανθρώπων και τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε εποχή και μεταφοράς της γνώσης στη σημερινή με στόχο την κατανόηση της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας.
- Αξιοσημείωτο είναι ότι ως εκπαιδευτικοί αντιληφθήκαμε με έκπληξη αλλά και ικανοποίηση πως οι μαθητές, εκτός του ό,τι διαθέτουν δημιουργικά ταλέντα τα οποία δεν αποκαλύπτονται κατά την παραδοσιακή διδασκαλία, έχουν και μεγαλύτερες ικανότητες απ' ό,τι πιστεύαμε να αντιλαμβάνονται αντικειμενικά την κοινωνική πραγματικότητα, να κατανοούν κοινωνικά ζητήματα και να διατυπώνουν προτάσεις για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων.
- Η επαφή των παιδιών με φυσικά πρόσωπα και τοπικούς φορείς και η βοήθεια που τους προσφέρθηκε στην υλοποίηση του σχεδίου εργασίας κατέρριψε προκαταλήψεις σχετικά με τη σχέση Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Πολίτη, και γενικότερα Κράτους - Πολίτη, και βοήθησε τα παιδιά να καταλάβουν ότι ο πολίτης δεν έχει μόνον

υποχρεώσεις αλλά και δικαιώματα, που είναι υποχρεωμένοι να τα σέβονται και να τα υπηρετούν οι εκλεγμένοι απ' αυτόν αντιπρόσωποί του.

- Στα θετικά αποτελέσματα της Ευέλικτης Ζώνης συγκαταλέγονται και η δημιουργία «στενότερων» σχέσεων μεταξύ σχολείου και γονέων, η αναθεώρηση κάποιων στερεοτύπων που είχαν οι τελευταίοι για τους καθηγητές και η πρόθυμη συμπαράστασή τους.
- Υπέρηξη παρουσιάζεται ως προς την ευόδωση του στόχου που θέσαμε να αμβλύνομε το εθνοκεντρικό πνεύμα των μαθητών και να τους βοηθήσουμε να συνειδητοποιήσουν ότι όλοι οι λαοί συνεισέφεραν εξίσου στη δημιουργία του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού, καθώς «αρνούνται» τον αποχαρκτηρισμό του ελληνικού λαού ως περιούσιου.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΩΛΚΟΥ**Τάξη: Α΄ Τμήμα: 1ο****ΘΕΜΑ: «Χλωρίδα της περιοχής Κεντρικού Πηλίου - Διατροφή - Συνταγές»****Σχολικό έτος 2003-2004****Υπεύθυνοι καθηγητές:** Πλακιά Ευαγγελία - Αξελός Θεμιστοκλής*Εμπλεκόμενα μαθήματα: Γεωγραφία, Βοτανική, Αγωγή Υγείας, Ανθρωπολογία, Ιστορία***Κριτήρια επιλογής του θέματος:**

Επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα επειδή οι μαθητές ζουν στο Πήλιο που είναι αντιπροσωπευτικός τόπος στο Μεσογειακό χώρο για την παραγωγή προϊόντων και τις διατροφικές συνήθειες. Θα ήταν καλό, λοιπόν, οι μαθητές να γνωρίσουν τα προϊόντα της περιοχής τους, τους τρόπους διατροφής του παρελθόντος σε σύγκριση με τους σύγχρονους και να υιοθετήσουν μια υγιεινή διαίτα.

Επίσης, επειδή στο Πήλιο είναι πλούσια η βοτανική χλωρίδα, είναι ευκαιρία οι μαθητές να αποκτήσουν βασικές γνώσεις για τις αρωματικές και φαρμακευτικές ιδιότητες των φυτών και τη χρησιμότητα αυτών ώστε να ευαισθητοποιηθούν στο θέμα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Παράλληλα, το γεγονός ότι το θέμα αφορά στο «δικό τους» τόπο θα κινησει το ενδιαφέρον τους και θα τους ενεργοποιήσει όλους.

Σκοπός και Στόχοι:

- ✓ Να καλλιεργήσουν οι μαθητές πνεύμα συνεργασίας, υπευθυνότητας και συνυπευθυνότητας.
- ✓ Να έλθουν σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον του Πηλίου και να μελετήσουν τη χλωρίδα της περιοχής.
- ✓ Να συλλέξουν βότανα και να μάθουν τις πολλαπλές χρήσεις τους (αφεψήματα, φάρμακα, αρώματα, καρυκεύματα), ώστε να τα αναζητούν και να τα χρησιμοποιούν.
- ✓ Να συλλέξουν παραδοσιακές συνταγές από πρόσωπα του οικογενειακού και ευρύτερου περιβάλλοντός τους και να συγκρίνουν τις διατροφικές συνήθειες του παρελθόντος με τις σύγχρονες ερμηνεύοντας τις διαφορές στη βάση των αναγκών και των συνθηκών που επικρατούσαν και επικρατούν.
- ✓ Να καταλήξουν σε συμπεράσματα για την αξία της Μεσογειακής Πηλιορείτικης διατροφής.

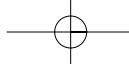
- ✓ Να κατανοήσουν τη σύνδεση φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος σε μια σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης.
- ✓ Να γνωρίσουν καλύτερα τον τόπο τους και τις συνθήκες διαβίωσης χθες και σήμερα, να τον αγαπήσουν και να αποκτήσουν αίσθημα ατομικής ευθύνης για την ανάπτυξη και την εξέλιξή του.
- ✓ Να επικοινωνήσουν με τους κατοίκους της περιοχής και να ενταχθούν ομαλά στο κοινωνικό τους περιβάλλον.

Δραστηριότητες:

- Οι μαθητές χωρίζονται σε υποομάδες και αναλαμβάνουν να συλλέξουν υλικό α) από πρωτογενείς πηγές (συνέντευξη και συνταγές από το οικογενειακό περιβάλλον - γονείς, παππούδες- αλλά και το ευρύτερο), β) από δευτερογενείς (βιβλία, διαδίκτυο, Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας, εφημερίδες, περιοδικά).
- Ταξινομούν το υλικό και το παρουσιάζουν στην τάξη.
- Συνθέτουν ποιήματα για το Πήλιο και τη χλωρίδα του, ζωγραφίζουν ανάλογα θέματα, κάνουν κολλάζ σχετικό με το θέμα.
- Οργανώνουν εκδρομές σε περιοχές ενδιαφέροντος και επισκέψεις σε βιβλιοθήκες, μουσεία και περιβαλλοντικά κέντρα για συλλογή υλικού.
- Καταρτίζουν ερωτηματολόγια για τις διατροφικές συνήθειες των γονιών και των παππούδων τους.
- Ανατρέχουν σε βιβλία Τοπικής Ιστορίας, Γεωγραφίας, Βοτανικής, Βιολογίας, Αγωγής Υγείας ώστε να συνδέσουν τη χλωρίδα της περιοχής με τις δραστηριότητες και τις συνήθειες των κατοίκων τότε και τώρα.
- Παρουσιάζουν Λογοτεχνικά και Λαογραφικά κείμενα με θέμα τη ζωή, τις συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων της περιοχής.
- Προγραμματίζουν με τη βοήθεια των καθηγητών τους περαιτέρω δράσεις.

Αναμενόμενα αποτελέσματα - Συμπεράσματα:

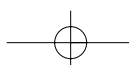
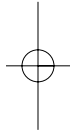
- Διεύρυνση των ενδιαφερόντων των μαθητών, ανάληψη πρωτοβουλιών, δραστηριοποίηση, βελτίωση της μεταξύ τους και με τους εκπαιδευτικούς επικοινωνίας, καλλιέργεια του συνεργατικού πνεύματος.
- Ανάπτυξη κριτικής ικανότητας, καλλιέργεια γνωστικών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων.
- Αξιοποίηση των κλίσεων ορισμένων μαθητών που δεν είχαν την ευκαιρία να τις επιδείξουν κατά τη διάρκεια του παραδοσιακού μαθήματος.
- Ευαισθητοποίηση των μαθητών σε μια σωστή διατροφή με αποφυγή των τυποποιημένων τροφών και συνειδητοποίηση της σημασίας της για την εξασφάλιση ποιότητας ζωής και τη μακροβιότητα.

- Αναγνώριση της αξίας της παράδοσης, αναζήτηση και «εκμετάλλευση» του θησαυρού γνώσης που κατέχουν οι παλιότεροι.
- Ικανοποίηση και χαρά των μαθητών για την ολοκλήρωση του προγράμματος στην υλοποίηση του οποίου έχουν τον πρώτο λόγο.

Βιβλιογραφία:

- 1) Εν Βόλω, περιοδική έκδοση του Δήμου Βόλου
- 2) Εφ. Θεσσαλία
- 3) Εφ. Καθημερινή
- 4) Κ. Λιάπη, Το Γλωσσικό Ιδίωμα του Πηλίου
- 5) Άρης Βολιώτης - Μιχ. Πόρναλης, Πήλιο, Φίλημα Θεού

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΩΛΚΟΥ

Τάξη: Α΄ Τμήμα: 2ο

**ΘΕΜΑ: «Εκκλησίες - Πλατείες Κ. Πηλίου - Μουσείο Θεόφιλου -
Λαϊκή Μετεωρολογία»****Σχολικό έτος 2003-2004****Υπεύθυνοι καθηγητές:** Νάσιου Θ. ΠΕ2 - Μουρλά Ε. ΠΕ5

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα: Θρησκευτικά, Τοπική και Εθνική Ιστορία, Γεωγραφία, Ανθρωπολογία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Στοιχεία Οικονομίας, Λογοτεχνία, Εικαστικά, Τεχνολογία

Κριτήρια Επιλογής Θέματος:

- ⇒ Η περιοχή του Δήμου Ιωλκού όπου φοιτούν οι μαθητές και γενικότερα η περιοχή του Κεντρικού Πηλίου, δεν είναι μόνον ένας χώρος εκπάγλου φυσικής ομορφιάς, ένας επίγειος παράδεισος που υμνήθηκε από αρχαίους και νεότερους συγγραφείς, δικούς μας και ξένους. Είναι ένας τόπος που διακρίνεται για τη μακραίωνη ιστορία του και τον πολιτισμό του. Το συγκεκριμένο θέμα δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τον πηλιορείτικο πολιτισμό μέσα από τη γνωριμία και τη μελέτη ενός από τα πιο εντυπωσιακά στοιχεία του, που είναι η αρχιτεκτονική όπως αποτυπώνεται με γνήσια λαϊκά στοιχεία στα διάφορα κτίσματα του τόπου, κυρίως όμως στις παλιές εκκλησίες της περιοχής, οι οποίες χτίστηκαν κατά το β΄ μισό του 18ου αιώνα, αντιστέκονται στο χρόνο και αντανακλούν μέχρι σήμερα την πίστη εκείνων που τις δημιούργησαν τα δίσεκτα χρόνια της Τουρκοκρατίας αλλά και τις οικονομικές - κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες που επικρατούσαν τότε.
- ⇒ Ξεχωριστή εντύπωση στο Πήλιο προκαλεί η πολεοδομική διάταξη των χωριών. Το κάθε χωριό μοιάζει μ' ένα κύτταρο που πυρήνας του είναι η πλατεία του, το γνωστό στο Πήλιο «παζάρι». Η μεγάλη πλατεία ήταν η καρδιά του κάθε πηλιορείτικου χωριού, επίκεντρο της θρησκευτικής, κοινωνικής, εμπορικής και πολιτιστικής ζωής. Η κατανόηση της σημασίας που είχε η πλατεία του πηλιορείτικου χωριού -και κατ' επέκταση όλων των χωριών του ελληνικού χώρου- για τη ζωή και τη δράση των κατοίκων του, επιτρέπει στους μαθητές να αναπαραστήσουν το παρελθόν, να το γνωρίσουν και να συγκρίνουν με το παρόν, γεγονός που τους οδηγεί στο να αντιληφθούν ότι η ιστορική εξέλιξη διέπεται από νόμους.

- ⇒ Το Πήλιο, και συγκεκριμένα η Ανακασιά, είχαν την τύχη να φιλοξενήσουν, με καθόλου γνήσια ελληνική φιλοξενία, είναι αλήθεια, έναν από τους πιο γνήσιους και σημαντικούς Έλληνες λαϊκούς ζωγράφους, το Θεόφιλο, ο οποίος βρήκε καταφύγιο στο αρχοντικό του Γιάννη Κοντού, όπου και βρήκε την ευκαιρία να δημιουργήσει ένα από τα σπουδαιότερα και πιο ολοκληρωμένα έργα του. Η γνωριμία των μαθητών με το Θεόφιλο και το έργο του -που μπορεί να επιτευχθεί με επισκέψεις στο Μουσείο Θεόφιλου, στον επάνω όροφο του οποίου ο ζωγράφος έχει «σκεπάσει» 60 τ. μ. με τις «ζωγραφίες» του- δε θα συρρικνωθεί μόνο στη γνωριμία του ως ατόμου και εκφραστή μιας καλλιτεχνικής τάσης. Οι πληροφορίες που θα συλλέξουν τα παιδιά όχι μόνο από εποπτικό υλικό αλλά και από πρώτο χέρι, αφού τους παρέχεται η δυνατότητα να μιλήσουν γι' αυτόν, για το χαρακτήρα, τις συνήθειες και τον τρόπο ζωής του με ντόπιους που τον γνώρισαν, θα τους βοηθήσουν να εμβαθύνουν, μέσα από μια πρόσωπο με πρόσωπο πρακτική μάθηση, και στις συνθήκες που επικρατούσαν στην περιοχή (ύπαρξη αρχοντικών, οικονομική άνεση, εμπόριο, πνευματική-πολιτιστική κατάσταση).
- ⇒ Τα χωριά του Πηλίου, λόγω γεωγραφικής θέσης, αντιμετώπιζαν έντονα καιρικά φαινόμενα και οι κάτοικοί τους ήταν εξαρτημένοι από τις καιρικές συνθήκες. Στην προσπάθειά τους να ελέγξουν τον καιρό και να προσαρμόσουν τις δραστηριότητές τους σ' αυτόν, ανέπτυξαν την ικανότητα να προβλέπουν τα καιρικά φαινόμενα και έφθασαν στο σημείο να βγάζουν «δελτία» καιρού ακόμη και ολόκληρο χρόνο στηριζόμενοι στην εμπειρία και την παρατήρηση. Η απορία των μαθητών για το επίτευγμα αυτό, αλλά, κυρίως, η δυνατότητα που δίνει το συγκεκριμένο υποθέμα να βοηθήσουμε τα παιδιά να καταλάβουν τη σύνδεση του ανθρώπινου και του φυσικού παράγοντα και να συνειδητοποιήσουν τον αγώνα του ανθρώπου να ελέγξει τον περιβάλλοντα χώρο του προκειμένου να βελτιώσει τη ζωή του, το καθιστούν, κατά τη γνώμη μας, απαραίτητο συμπλήρωμα του προγράμματος.

Γενικά, θεωρούμε ότι το συγκεκριμένο θέμα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους μαθητές γιατί δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να γνωρίσουν (από γεωγραφική και ιστορική πλευρά) τον τόπο μέσα στον οποίο ζουν και δραστηριοποιούνται, να συνειδητοποιήσουν την ανυπολόγιστη αξία που έχουν τα δημιουργήματα του πολιτισμού και να μάθουν να τα σέβονται, να κατανοήσουν -τέλος- την ιστορική συνέχεια.

Σκοπός και στόχοι:

- ✓ Να αποκομίσουν γνώσεις απαραίτητες για την κατανόηση της σύνδεσης και αλληλεξάρτησης του φυσικού, κοινωνικού, οικονομικού, πολιτικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και το ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα σ' αυτές.
- ✓ Να καταλάβουν ότι η γνώση δεν ταυτίζεται με το πλήθος των ασύνδετων και κατακεραματισμένων πληροφοριών ούτε με τη στενή εξειδίκευση, έχει ολιστική διάστα-

ση και επιτυγχάνεται μέσα από τη σύνδεση διαφορετικών επιστημονικών πεδίων και θεμάτων.

- ✓ Να γνωρίσουν την εποπτική διδασκαλία, την πρακτική μάθηση, ώστε να αναπτύξουν ικανότητες και δεξιότητες αντιμετώπισης σύγχρονων πρακτικών προβλημάτων.
- ✓ Να εθιστούν στη συνεργασία στα πλαίσια μιας ομάδας με κοινούς στόχους και επιδιώξεις.
- ✓ Να καλλιεργήσουν την αυτενέργεια μέσω ανάληψης πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων καθώς και το ερευνητικό πνεύμα μέσω της παρατήρησης, της συλλογής και της επεξεργασίας δεδομένων.
- ✓ Να γνωρίσουν την περιοχή τους, τα ιστορικά μνημεία της και να την αγαπήσουν, να κατανοήσουν την ιστορική εξέλιξη και την κοινωνική δυναμική και να αναπτύξουν πνεύμα υπευθυνότητας και συνυπευθυνότητας για την περαιτέρω ανάπτυξη του τόπου τους.
- ✓ Να ενταχθούν, τέλος, αρμονικά στην κοινωνία, τοπική και ευρύτερη, ερχόμενοι κατ' αρχάς σε επαφή με τους κατοίκους της περιοχής τους μέσα από το άνοιγμα του σχολείου σ' αυτή.

Δραστηριότητες:

- Επιλογή και προετοιμασία δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τους μαθητές.
- Δημιουργία ομάδων μαθητών με βάση τις επιλεγμένες δραστηριότητες.
- Εντύπωση σε πρωτογενείς πηγές (μνημεία, μουσείο), συλλογή παραδόσεων - πληροφοριών από τους κατοίκους της περιοχής με μαγνητοφώνηση των αφηγήσεών τους.
- Επαφή με λόγιους, ιστοριοδίφες και λαογράφους της περιοχής για τη συγκέντρωση υλικού.
- Συλλογή πληροφοριών από εποπτικό υλικό (βιβλιοθήκες της τόπου).
- Κατασκευή μακέτας σε συνεργασία με το συνάδελφο τεχνολόγο καθηγητή.
- Συλλογή φωτογραφιών της περιοχής και οργάνωση έκθεσης με τις αντιπροσωπευτικότερες.
- Βιντεοσκόπηση και προβολή διαφανειών.

(Οι δραστηριότητες θα παρουσιαστούν πρωταρχικά στο σχολείο και κατόπιν στην τοπική κοινωνία)

Αναμενόμενα Αποτελέσματα - Συμπεράσματα:

- Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης έδωσε τη δυνατότητα να συγχρωτισθούν και να συνεργαστούν παιδιά διαφορετικών δυνατοτήτων. Είναι χαρακτηριστική η ενεργοποίηση μαθητών που στην παραδοσιακή διδασκαλία παρουσίαζαν εικόνα χαμηλής επίδοσης. Χωρίς να παραβλέπουμε όλα τα θετικά στοιχεία που παρατηρούνται κατά την υλοποίηση του προγράμματος (δημοκρατικό κλίμα, ευχάριστη

ατμόσφαιρα, εξομάλυνση σχέσεων με τους συμμαθητές, ενδιαφέρον για ένα θέμα που τους αφορά άμεσα, εμπλουτισμός και σύνδεση γνώσεων), θεωρούμε σημαντικότερο όλων την ενεργοποίηση όλων των μαθητών, αλλά, κυρίως, εκείνων που στη γνωσιοκεντρική διδασκαλία διακριτών γνωστικών αντικειμένων ήταν σχεδόν ή ολοκληρωτικά αμέτοχοι.

Βιβλιογραφία:

- 1) Περ. Ιωλκός, τευχ. I (Απρίλιος 1996), II (Ιούλιος 1996), III (Δεκέμβριος 1996).
- 2) Απ. Παπαθανασίου, Το Πήλιο, δεύτερο Άγιο Όρος της Ελλάδος στα Βυζαντινά χρόνια.
- 3) Κ. Λιάπη, Στο Πήλιο της παράδοσης.
- 4) Κ. Λιάπη, Ο Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου στον Άνω Βόλο και ο μνημειακός πλούτος του.
- 5) Απ. Νάνου-Σκοτεινιώτη, Η Μακρινίτσα του Πηλίου, τ. Α΄, Μακρινίτσα, 1998.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΩΛΚΟΥ**Τάξη: Β΄ Τμήμα: 1ο****ΘΕΜΑ: «Αρχιτεκτονική κατοικιών και επαγγελματικών χώρων του Πηλίου»****Σχολικό έτος 2003-2004**

Υπεύθυνοι καθηγητές: Ματσιόγκος Ν., ΠΕ11 - Κωστούλα Πην., ΠΕ2
Γιαννακού Λαμπρ., ΠΕ19

Εμπλεκόμενα μαθήματα: Τοπική Ιστορία, Γεωγραφία, Ανθρωπολογία, Κοινωνιολογία, Λαογραφία, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Σχέδιο

Κριτήρια Επιλογής Θέματος:

Οι περισσότεροι από τους μαθητές του Γυμνασίου Ιωλκού ζουν στα κοντινότερα προς το Βόλο χωριά του Δυτικού Πηλίου (Ανακασιά, Άνω Βόλο, Άγ. Ονούφριο, Κουκουράβα, Πορταριά, Μακρινίτσα), ενώ οι υπόλοιποι έρχονται καθημερινά στην Ανακασιά, όπου είναι το Γυμνάσιο, και επισκέπτονται συχνά είτε με το σχολείο (σχολικές εκδρομές, δραστηριότητες) είτε με την οικογένειά τους το Πήλιο. Το γεγονός αυτό αποτελεί βασικό λόγο της επιλογής του θέματος, καθώς προσφέρεται σε εμπειματική μάθηση, προκαλεί το ενδιαφέρον των παιδιών, γιατί σχετίζεται άμεσα με την καθημερινή τους ζωή, είναι κατάλληλο για την καλλιέργεια της πολιτικής τους συνείδησης και την ανάπτυξη της κοινωνικής αλληλεγγύης, ενώ παράλληλα ενδείκνυται για μια διαθεματική προσέγγιση της γνώσης. Ταυτόχρονα, τα χωριά αυτά παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από αρχιτεκτονικής άποψης μέσω της οποίας είναι εύκολο να παρακολουθήσουμε την ιστορική εξέλιξη του τόπου και να εμβαθύνουμε στις γεωγραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες του παρελθόντος -στη μεταξύ τους αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση- οι οποίες προσδιόρισαν και καθόρισαν τις συγκεκριμένες αρχιτεκτονικές τάσεις. Αυτή ήταν η άλλη βασική παράμετρος που μας οδήγησε στην επιλογή αυτού του θέματος, καθώς θεωρήσαμε ενδιαφέρον και χρήσιμο να γνωρίσουν οι μαθητές μας την πηλιορείτικη αρχιτεκτονική και τις ιδιαιτερότητές της -ενταγμένες στον τόπο, το χρόνο και τις ανάγκες των κατοίκων- τόσο ως προς τις κατοικίες (πυργόσπιτα, αρχοντικά, αιγυπτιώτικα) όσο και ως προς τους επαγγελματικούς χώρους (μύλοι, ντριστέλες, ταμπάκια).

Σκοπός και στόχοι:

- ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές καλύτερα τη φύση και τη διάταξη του τόπου τους μαθαί-

νοντας να παρατηρούν και να ξεχωρίζουν τους διάφορους τύπους κατοικιών.

- ✓ Μέσα από επισκέψεις σε χωριά όπου υπάρχουν τέτοια κτίσματα, αναπαλαιωμένα ή μη, διατηρητέα ή ερείπια, να γνωρίσουν την ιστορία των χωριών του Δ. Πηλίου και την καθημερινή ζωή των κατοίκων του κατά το παρελθόν εμβαθύνοντας στους λόγους που τους οδήγησαν στην κατασκευή τέτοιων οικοδομημάτων και τις ανάγκες που αυτά ικανοποιούσαν. Να μάθουν για τις επαγγελματικές δραστηριότητες με τις οποίες ασχολούνταν οι Πηλιορείτες σε σχέση με τις δυνατότητες που πρόσφερε ο τόπος (πλούσια νερά) και τις οικονομικές - κοινωνικές συνθήκες της περιοχής (εσωτερικό και εξωτερικό εμπόριο, οικονομικές διασυνδέσεις με την Αίγυπτο) και να κατανοήσουν τις αλλαγές που επήλθαν στον τομέα των επαγγελμάτων ως αποτέλεσμα της ιστορικής εξέλιξης και των μεταβολών σ' όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής.
- ✓ Να νιώσουν τη χαρά της έρευνας εντρυφώντας στις πηγές και μελετώντας βιβλία για την αρχιτεκτονική του Πηλίου και να καλλιεργήσουν ερευνητικό πνεύμα.
- ✓ Να μάθουν να κατασκευάζουν, κάτω από την επίβλεψη των καθηγητών τους, τυπικά σχέδια σπιτιών και να αισθανθούν τη χαρά της χειροτεχνικής δημιουργίας.
- ✓ Να νιώσουν τη χαρά της συνεργασίας, της ομαδικής δραστηριοποίησης και του συμβιωτικού κλίματος.

Δραστηριότητες:

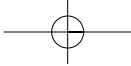
- Αρχικά (στο πρώτο δίωρο) δόθηκαν ενδεικτικά θέματα από τους καθηγητές στους μαθητές, συζητήθηκαν και αποφασίστηκε να επεξεργαστούν το υπό ανάπτυξη θέμα.
- Το δεύτερο δίωρο αφιερώθηκε στην επίσκεψη των παιδιών σε δυο μύλους της περιοχής της Ανακασιάς, ερειπωμένους και τους δυο, όπου τα παιδιά με τη βοήθεια των καθηγητών τους παρατήρησαν τα υλικά κατασκευής τους και τη διαρρύθμισή τους, και «ξεναγήθηκαν» στους επί μέρους χώρους τους μαθαίνοντας τη χρησιμότητα του καθενός για την όλη επαγγελματική διεργασία. Φωτογράφησαν τους μύλους και ανέλαβαν να εκπονήσουν εργασίες αφενός για την ιστορία τους, ανατρέχοντας στην πρώτη εμφάνισή τους στις μεσαιωνικές πόλεις κατά το 12ο μ.Χ. αιώνα, αφετέρου για το επάγγελμα του μυλωνά, το ρόλο και τη σημασία του στην κοινωνική ζωή.
- Οργανώθηκε εκδρομή στη Μακρινίτσα όπου τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να επισκεφθούν αρχοντικά και καστρόσπιτα του χωριού καθώς και το Μουσείο Μακρινίτσας (αρχοντικό Τοπάλη) και να φωτογραφήσουν τα κτίσματα, να συζητήσουν με τους καθηγητές για τη συγκεκριμένη αρχιτεκτονική τάση και τους λόγους που ώθησαν στη δημιουργία πύργων σε μια εποχή που το Πήλιο έσφιξε από οικονομική ζωή και να συλλέξουν πληροφορίες για τη ζωή των κατοίκων της περιοχής κατά την Τουρκοκρατία από την Κοινότητα Μακρινίτσας, μια από τις

πέντε «Κοινότητες των Ελλήνων» που διατηρήθηκαν σ' όλη την Ελλάδα, λόγω της ιστορικής και πολιτιστικής σημασίας τους, μετά την υλοποίηση του Σχεδίου Καποδίστριας.

- Επισκέφθηκαν περιοχές του Πηλίου όπου μέχρι τον προηγούμενο αιώνα διατηρούνται βυρσοδεψεία και ντριστελέες και ανέλαβαν να συγκεντρώσουν υλικό για τις επαγγελματικές αυτές συντεχνίες, την παρακμή και την εξαφάνισή τους ως συνέπεια της βιομηχανικής ανάπτυξης και των καταλυτικών αλλαγών που επέφερε στην οικονομική και κοινωνική ζωή ολόκληρης της Ευρώπης.
- Οργανώνεται εκδρομή της ομάδας στο Νυμφαίο Φλώρινας, αδελφοποιημένη κοινότητα με αυτή της Μακρινίτσας, προκειμένου τα παιδιά να γνωρίσουν τις αρχιτεκτονικές τάσεις εκείνης της περιοχής και να αντιληφθούν ότι τόσο οι επιμέρους διαφορές όσο και οι ομοιότητες που εμφανίζουν με τις πηλιορείτικες εκπορεύονται από τις γεωγραφικές και τις ιστορικές συνθήκες και υπακούουν στην ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου σε κάθε εποχή.
- Το υλικό που συνέλεξαν οι μαθητές από τις επισκέψεις τους σε χώρους ενδιαφέροντος, από εποπτικό υλικό κι από βιβλία που έχουν αντικείμενό τους την περιοχή, την ιστορία της και τις καθημερινές δραστηριότητες των κατοίκων της οργανώνεται, ταξινομείται και συντίθεται εν πολλοίς στο σχολείο, όπου και παρουσιάζεται κατ' αρχήν.
- Ομάδα μαθητών ασχολείται με την κατασκευή πυργόσπιτου και μύλου, ενώ άλλη ετοιμάζει έκθεση φωτογραφίας με χαρακτηριστικές τοποθεσίες του Πηλίου.
- Οργανώνεται για το τέλος του προγράμματος εκδήλωση που θα παρουσιαστεί στην τοπική κοινωνία με τη συνδρομή του Δήμου και του Συλλόγου Γονέων.

Αναμενόμενα Αποτελέσματα - Συμπεράσματα:

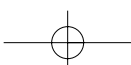
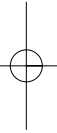
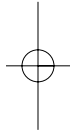
Αν κρίνουμε από τη μέχρι τώρα ανταπόκριση των μαθητών, τον ενθουσιασμό, τη δημιουργική τους διάθεση και την προθυμία τους να συμμετέχουν στις διάφορες δραστηριότητες, καθώς και από το οργανόγραμμα το οποίο τηρείται χωρίς παρεκκλίσεις, πιστεύουμε ότι στο τέλος της σχολικής χρονιάς όλες οι επί μέρους ομάδες θα έχουν ολοκληρώσει τις εργασίες που ανέλαβαν και θα τις έχουν συνθέσει, ώστε να παρουσιάσουν πρώτα στους συμμαθητές τους κι έπειτα στους κατοίκους της περιοχής μια ολοκληρωμένη εικόνα του τόπου τους με όλες τις παραμέτρους της κοινωνικής ζωής, όπως αυτή διαμορφώνεται υπό την επίδραση των συνθηκών που επικρατούν στο συγκεκριμένο ιστορικό περιβάλλον. Θα φανούν τότε ανάγλυφα τα θετικά αποτελέσματα της συνεργασίας, που δεν είναι μόνο η παραγωγή έργου αλλά, κυρίως, η συνειδητοποίηση ότι το σχολείο δεν είναι απλά τρόπος μετάδοσης και αναπαραγωγής συγκεκριμένων γνώσεων η κατάκτηση των οποίων πιστοποιείται με βαθμούς και τίτλους σπουδών αλλά εργαστήριο παραγωγής και προώθησης νέας γνώσης, χώρος

αρμονικής κοινωνικοποίησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων και ικανοτήτων απαραίτητων για τη μελλοντική ζωή των μαθητών ως πολιτών.

Βιβλιογραφία:

- 1). Πλούσιο υλικό για την υλοποίηση του προγράμματος βρήκαν τα παιδιά στα περιοδικά που εκδίδει η κοινότητα Μακρινίτσας με τον τίτλο Μακρινίτσα και ο Δήμος Βόλου με τον αντίστοιχο Εν Βόλω, στα ένθετα της εφ. Θεσσαλία με τον τίτλο «Διαδρομές», καθώς και στο αφιέρωμα της εφ. Καθημερινή στη Θεσσαλία στο ένθετο «Επτά Ημέρες».
- 2). Ιδιαίτερα για την πηλιορείτικη αρχιτεκτονική χρησιμοποιήθηκαν τα βιβλία: α) Γιάννη Κίζη, Πηλιορείτικη Οικοδομία, εκδ. Πολιτιστικό - Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ και β) Παραδοσιακοί οικισμοί στο χώρο και το χρόνο.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΩΛΚΟΥ**Τάξη: Β΄ Τμήμα: 2ο****ΘΕΜΑ: «Τουρισμός στην περιοχή μας»****Σχολικό έτος 2003-2004****Υπεύθυνοι καθηγητές:** Ντάσιος Δημ. ΠΕ4 - Κύργιου Σταμ. ΠΕ3*Εμπλεκόμενα μαθήματα: Τοπική Ιστορία, Γεωγραφία, Γλώσσα, Μαθηματικά, Βιολογία, Τεχνολογία, Εικαστικά***Κριτήρια Επιλογής Θέματος:**

Το Κεντρικό Πήλιο παρουσιάζει ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον όλες τις εποχές του χρόνου. Προνομιούχος περιοχή με χιονοδρομικό κέντρο δίπλα και θάλασσα αρκετά κοντά, συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Τελευταία στην περιοχή έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αγροτουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός. Το παρόν σχέδιο εργασίας δίνει στους μαθητές την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα την περιοχή τους, μέσα από την καταγραφή και μελέτη των τουριστικών της πόρων, τόσο γεωγραφικά και μορφολογικά όσο και ιστορικά και πολιτιστικά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να συσχετίσουν την τουριστική ανάπτυξη με την τοπική οικονομία αλλά και να κατανοήσουν την αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση του τουριστικού παράγοντα με τον περιβαλλοντικό, κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα.

Το προτεινόμενο, εξάλλου, θέμα, καθώς είναι πρόσφορο σε διαθεματική διαπραγμάτευση επιτρέπει τη δυνατότητα συνεργασίας εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων και δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να έχουν μια ολιστική προσέγγιση του τόπου τους που συντελεί στην καλύτερη γνωριμία τους μ' αυτόν, στην κατανόηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει και στην επιθυμία τους να αναλάβουν δράση ως μελλοντικοί πολίτες για την ανάπτυξή του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του.

Σκοπός και στόχοι:

- ✓ Μέσα από κοινές δραστηριότητες των μαθητών, επιδιώκεται να μελετήσουν αυτοί τους πόρους της περιοχής που αξιοποιούνται και άλλους που μπορούν να αξιοποιηθούν για τουριστικούς λόγους με στόχο την ανάπτυξη της περιοχής τους, να γνωρίσουν καλύτερα το περιβάλλον και να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητά του για την επιβίωση και την ποιοτική διαβίωση των ανθρώπων, να ευαισθητοποιηθούν, τέλος, στο θέμα της προστασίας του.
- ✓ Να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα, να παραγάγουν λόγο, να εθιστούν στη συνεργασία και να καλλιεργήσουν ικανότητες και δεξιότητες αντιμετώπισης και επίλυσης πρακτικών προβλημάτων.

- ✓ Να αντιληφθούν τη σχέση ατόμου - φυσικού περιβάλλοντος και τοπικής κοινωνίας μέσα από μια βιωματική προσέγγιση της γνώσης.
- ✓ Να συναισθανθούν την ευθύνη τους ως μελλοντικών ενεργών πολιτών για την ανάπτυξη του τόπου τους.
- ✓ Να γνωρίσουν εναλλακτικές μορφές τουρισμού, να αναγνωρίσουν τους τουριστικούς πόρους του Κ. Πηλίου και να κατανοήσουν τη σημασία της αξιοποίησής τους για την οικονομική, την πολιτιστική και την κοινωνική ανάπτυξη του τόπου τους, αλλά και να αναπτύξουν κριτική στάση απέναντι σε περιβαλλοντικές, κοινωνικές και πολιτιστικές επιπτώσεις από την ανορθολογική τουριστική ανάπτυξη.
- ✓ Να ρθουν σε επαφή και να συνεργαστούν με πρόσωπα και φορείς της τοπικής κοινωνίας.
- ✓ Να διαπιστώσουν στην πράξη τα θετικά αποτελέσματα της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης.
- ✓ Να μάθουν να σχεδιάζουν και να διαβάζουν ένα χάρτη.
- ✓ Να δημιουργήσουν τουριστικό οδηγό της περιοχής τους.

Δραστηριότητες - Σχεδιασμός και στάδια υλοποίησής τους:

Στάδιο 1ο: Προετοιμασία της γενικής δραστηριότητας.

- Συζήτηση, ευαισθητοποίηση των μαθητών για το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης, επιλογή θέματος σε συνεργασία μαζί τους.
- Καθορισμός γενικού σκοπού και επί μέρους στόχων
- Καθορισμός των επί μέρους δραστηριοτήτων και δημιουργία υποομάδων με βάση τους στόχους που έχουν τεθεί.

Στάδιο 2ο: Υλοποίηση της δραστηριότητας.

- Πραγματοποίηση προγραμματισμένων επισκέψεων σε χώρους ενδιαφέροντος.
- Συγκέντρωση υλικού (βιβλία, συζητήσεις με τοπικούς φορείς και με φυσικά πρόσωπα, τύπος, διαδίκτυο, χάρτες, φωτογραφίες).
- Ταξινόμηση υλικού, επεξεργασία δεδομένων, εξαγωγή και καταγραφή συγκεκριμένων προτάσεων.
- Γενική αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας με βάση το βαθμό επίτευξης των στόχων, τη σύνθεση της εργασίας και τις πηγές που επιλέχθηκαν.
- Παρουσίαση της εργασίας στο σχολείο και την τοπική κοινωνία.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- 1). Εγκυκλοπαίδεια «Πάπυρος Λαρούς - Μπριτάνικα
- 2). Γιάννη Κορδάτου, Πήλιο
- 3). Κίτσιου Μακρή, Τα Βήματα
- 4). Κώστα Λιάπη, Ώρες Πηλίου
- 5). Αικ. Τσοτάκου-Καρβέλη, Λεξικό της Ελληνικής Μυθολογίας για παιδιά
- 6). Η Μακρινίτσα, περιοδική έκδοση Κοινότητας Μακρινίτσας Πηλίου
- 7). Πήλιον Όρος, Εκδ. Εταιρείας Ανάπτυξης Πηλίου.

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΩΛΚΟΥ**Τάξη: Γ΄ Τμήμα: 1ο****ΘΕΜΑ: «Λαογραφική προσέγγιση θρησκευτικών και κοινωνικών δρωμένων κι εθίμων του Κεντρικού Πηλίου»****Σχολικό έτος 2003-2004****Υπεύθυνοι καθηγητές:** Μποφίλου Α. ΠΕ2 - Παπαβαΐτση Μ. ΠΕ1*Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές: Θρησκευτικά, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ιστορία, Λαογραφία, Λογοτεχνία***Κριτήρια Επιλογής Θέματος:**

Το Γυμνάσιο Ιωλκού είναι κτισμένο στις παρυφές, σχεδόν, του Πηλίου, σε περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κοντά σε παραδοσιακούς οικισμούς χωριών του Κ. Πηλίου με μεγάλη ιστορία (Ανακασιά, Κουκουράβα, Μακρινίτσα, Πορταριά). Από τους μαθητές του, εκτός εκείνων οι οποίοι διαμένουν στο Βόλο, πολλοί κατοικούν σε χωριά του Κ. Πηλίου με μεγάλη λαογραφική παράδοση (Μακρινίτσα, Πορταριά, Σταγιατές, Κατηχώρι, Ανακασιά, Άγ. Ονούφριος, Άνω Βόλος). Το γεγονός αυτό οδήγησε τους διδάσκοντες στην επιθυμία να φέρουν τους μαθητές σε επαφή με ένα ζωντανό λαϊκό πολιτισμό, ο οποίος, παρότι προσπερνάται από τα παιδιά ως δεδομένος, γι' αυτό και μη αναγνωρισμένος ως ιδιαίτερος, υφίσταται με όλες του τις συνιστώσες δίπλα μας, επηρεάζει τον τρόπο ζωής μας, κατευθύνει τις πράξεις μας, προσδιορίζει τις δραστηριότητές μας. Το σκεπτικό μας ήταν ότι τα παιδιά, λειτουργώντας ως «μικροί δημοσιογράφοι», θα αναγνωρίσουν και θα γνωρίσουν τη λαϊκή παράδοση του τόπου τους και θα αντιληφθούν την αξία και τη σημασία της για την καθημερινή τους ζωή.

Σκοπός και Στόχοι:

- ✓ Η διερεύνηση από τους μαθητές του τρόπου με τον οποίο οι κάτοικοι της περιοχής βίωναν και εξακολουθούν ακόμη να βιώνουν ήθη, έθιμα και δρώμενα του παρελθόντος.
- ✓ Η διαπίστωση της συνέχειας ή ασυνέχειας των εθίμων στο χώρο και το χρόνο σε σχέση με τις εκάστοτε ιστορικές συνθήκες που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της ιστορικής εξέλιξης.
- ✓ Η ερμηνεία των εθίμων και των δρωμένων του παρελθόντος, η σύγκρισή τους με τα υπάρχοντα και η αναζήτηση της ιστορικής τους διάστασης.

- ✓ Η κατανόηση των όρων «λαϊκός πολιτισμός», «έθιμα», «παραδόσεις», «λαϊκά δρώμενα» και η αντιπαράβολή «λαϊκού» και «λόγιου» πολιτισμού.
- ✓ Η γνωριμία τους με την επιστήμη της Λαογραφίας και η κατανόηση του ρόλου και της σημασίας της στη διαμόρφωση εθνικής συνείδησης και τη δημιουργία εθνικής ταυτότητας.
- ✓ Ο εθισμός τους στη συνεργασία στα πλαίσια της σχολικής ομάδας και, γενικότερα, η καλλιέργεια κοινωνικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων.
- ✓ Η καλλιέργεια ερευνητικού πνεύματος και η χρήση της νέας τεχνολογίας στην έρευνά τους (φωτογραφική μηχανή, κασετόφωνο, ερωτηματολόγια, συνέντευξη, video, H/Y, cd-rom.)
- ✓ Η επαφή των παιδιών με τον «πραγματικό κόσμο» και η ευαισθητοποίησή τους σε καθημερινά κοινωνικά ζητήματα.
- ✓ Η σύνδεση του σχολείου με την τοπική κοινωνία.

Δραστηριότητες:

- Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες ανάλογα με τους στόχους που τέθηκαν και σύμφωνα με την επιθυμία τους να συμμετέχουν σε μια απ' αυτές.
- Συγκέντρωση και καταγραφή πληροφοριών που αφορούν α) στις λαϊκές παραδόσεις γενικά και όσες σχετίζονται με το χωριό τους ειδικότερα, β) στα έθιμα της περιοχής τους, ιδιαίτερα αυτά των Απόκριω, του Πάσχα και όσα αφορούν σε κοινωνικές εκδηλώσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα έθιμα που λαμβάνουν χώρα κατά τη γιορτή του πολιούχου κάθε χωριού (στον Άνω Βόλο, π.χ., η εικόνα της Παναγίας στη γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής έρχεται συνοδεία καβαλάρηδων).
- Επισκέψεις στα Λαογραφικά Μουσεία της ευρύτερης περιοχής -Μακρινίτσας, Θεόφιλου στην Ανακασία, Κίτσου Μακρή στο Βόλο- και μελέτη των εκθεμάτων τους.
- Προγραμματισμός εκδρομής στην Κοζάνη για επίσκεψη του εκεί Λαογραφικού Μουσείου.
- Συγκέντρωση παλιών φωτογραφιών των οικογενειών των μαθητών και των συγγωριανών τους που έχουν σχέση με παρακολούθηση και συμμετοχή τους σε λαϊκά δρώμενα, πανηγύρια, έθιμα.
- Συνεντεύξεις από γέροντες της περιοχής μέσω ερωτηματολογίων που έχουν καταρτίσει τα ίδια τα παιδιά.
- Μαγνητοφώνηση δημοτικών τραγουδιών, παραδόσεων, μύθων και λαϊκών δοξασιών της περιοχής.
- Μελέτη της παραδοσιακής ενδυμασίας.
- Οργάνωση έκθεση φωτογραφίας σχετικά με θέματα από τη λαϊκή παράδοση.
- Θεατρικό αναλόγιο και δραματοποίηση δυο λαϊκών δρωμένων, πιθανόν του εθίμου του Κλήδονα και του αποκριάτικου εθίμου «χάσκα».

Αναμενόμενα Αποτελέσματα - Συμπεράσματα:

- Να μάθουν τα παιδιά να συνεργάζονται μέσα στην κοινωνία για την προώθηση του κοινού συμφέροντος.
- Να εθιστούν στην έρευνα και τη χρήση μεθοδολογικών εργαλείων (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις) και της νέας τεχνολογίας.
- Να ενεργοποιηθούν μαθητές που υστερούν στην παραδοσιακή διδασκαλία αλλά διαθέτουν άλλα ταλέντα (μουσική, θέατρο, σκηνογραφία, φωτογραφία)
- Να συνηθίσουν στη χρήση βιβλιογραφίας, τη σύνθεση πληροφοριών και την παραγωγή λόγου, να γίνουν από καταναλωτές της γνώσης παραγωγοί αυτής.
- Με την ολοκλήρωση του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης και την οργάνωση των τελευταίων εκδηλώσεων, τα παιδιά να αισθανθούν την ικανοποίηση της δημιουργίας και της αναγνώρισης του έργου τους από τους «άλλους» (καθηγητές, συμμαθητές, γονείς, τοπική κοινωνία), γεγονός που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας τους και θα τονώσει την αυτοπεποίθησή τους.

Βιβλιογραφία:

- 1) Κ. Λιάπη, Ώρες του Πηλίου (Το χθες και το σήμερα του φημισμένου βουνού).
- 2) Α. Νάκου-Σκοτεινιώτη, Η Μακρινίτσα του Πηλίου, εκδ. Κοινότητας Μακρινίτσας.
- 3) Γ. Σπυριδάκη, Οδηγία προς συλλογής λαογραφικής ύλης.
- 4) Αικ. Τσοτάκου-Καρβέλη, Λαογραφικό Ημερολόγιο.
- 5) Λύκειο Ελληνίδων Βόλου, Δρώμενα, τραγούδια και χοροί της Αποκριάς.
- 6) Πηλιορείτικος γάμος, εκδ. Πολιτιστικού Συλλόγου Πορταριάς «Ορμίνιο».
- 7) Άγιος Λαυρέντιος, ένα πηλιορείτικο χωριό, Γυναικείος Σύλλογος Ανάπτυξης Αγ. Λαυρεντίου
- 8) Μουσείο Θεόφιλου, Οικία Κοντού, Υπουργείο Πολιτισμού, 5η Εφ. Ν. Μαγνησίας
- 9) Τα Ένθετα της εφ. Θεσσαλία Βόλου με τον τίτλο «Διαδρομές» που είναι αφιερωμένα στο Πήλιο.
- 10) Τεύχη του περιοδικού Ιωλκός, που εκδίδει ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Ιωλκού.
- 11) Τεύχη του περιοδικού Μακρινίτσα, που εκδίδει η Κοινότητα Μακρινίτσας.
- 12) Περιοδικό Μαγνησία, εξαμηνιαία έκδοση της ΕΚΠΟΛ, τευχ. 1.